

[Finansministeren.]

af den med Statsgaranti underbyggede Krisefond, og det er paa sin Vis en Politik af lignende Art, der nu er anlagt gennem Oprettelsen af Beskæftigelsesfonden og Finansieringen af dennes Udgifter til Udlaan og Tilskud ved Optagelsen af Laan, hvorved Staten reelt befinder sig i den Situation, at der er et stort Underskud paa Driftsregnskabet.

Nogen umiddelbar Sammenligning af den nuværende økonomiske Tilstand med en almindelig Depressionsperiode lader sig dog ikke foretage, hvad det ærede Medlem Hr. Bertel Dahlgaard ogsaa selv var opmærksom paa. Kendetegnet paa en Depressionsperiode er svigtende Efterspørgsel og faldende Priser, medens det omvendt er Efterspørgsel efter Varer og stigende Priser, som præger de opadgaaende Konjunkturer. For saa vidt minder den nuværende Tilstand mere om en Opgangs- end om en Nedgangstid. Men det, der gør den store Forskel, er, at Krigssituationen skaber Mangel paa Raastoffer. Under normale Forhold vil den Forøgelse af Købekraften, som fremkommer gennem en stimulerende Indsats fra Statens Side, blive afbalanceret gennem stigende Vareproduktion, men som Forholdene nu stiller sig, sætter Raastofmangelen sine snævre Grænser for Fremstillingen af Forbrugsvarer, og de Midler, Staten sætter ind, maa derfor anvendes til Beskæftigelsesforanstaltninger, som ikke giver nogen øjeblikkelig Forøgelse af Varemængden. Der opstaar herved den komplicerede Situation, at Staten paa den ene Side for at bekæmpe Arbejdsløsheden tilfører Omsætningen en forøget Købekraft, men samtidig paa den anden Side maa søge at holde den samlede Købekraft i Tømme paa Grund af Vareknapheden. Man maa med andre Ord saa at sige drive Konjunkturpolitik med dobbelt Sigte.

Det er dette ejendommelige Forhold, man maa holde sig for Øje, naar Talen er om Skatternes samfundsmæssige Funktion under de givne Vilkaar. Rent overfladisk bedømt kan det se ud, som om Skattepolitikken gaar paa tværs af Beskæftigelsespolitikken, men i Virkeligheden er Stillingen den, at Hensynet til Økonomien som Helhed gør det nødvendigt at fastholde den Begrænsning af Købekraften, som ligger deri, at Staten udskriver de Skatter, der skal til for at dække Driftsudgifterne, bortset fra Udgifterne til Beskæftigelsesforanstaltninger; mindre kan ikke gøre det, saafremt den økonomiske Stabilitet skal søges saa nogenlunde bevaret.

Det ærede Medlem pegede i Forbindelse med sin Omtale af Problemet om Skatternes Indvirkning paa Konjunkturerne paa den Driftsreserve paa 100 Mill. Kr., som er opsamlet i de senere Aar, og som vilde kunne bidrage til at sikre den nødvendige Balance i Statshusholdningen over en længere Periode, og han føjede til, at skulde det blive nødvendigt at anvende en Del af dette Beløb til Udligning af et Driftsunderskud for 1942—43, vilde han imødesee dette med nogenlunde Sindsro. Jeg skal her ikke spaa om, hvordan det vil gaa i det kommende Finansaar, men jeg vil dog advare mod den Betragtning, at det ud fra et Konjunktursynspunkt skulde anbefale sig nu at lægge Beslag paa en Del af Driftsreserven. Som jeg har gjort opmærksom paa, er Hovedaarsagen til de nuværende Vanskeligheder ikke Mangel paa Efterspørgsel og faldende Priser, men de forringede Muligheder for Indførsel af Raastoffer, og at fire paa Kravet om Dækning paa Driftsregnskabet vilde under den tiltagende Vareknaphed kun kunne bidrage til at øge Spændingen mellem Købekraften og Varemængden. Skal Driftsreserven gøre den rette Gavn, skal den først sættes ind, naar Tilførselsforholdene ændrer sig og den Forøgelse af Købekraften, som en Nedsættelse af Skatterne vil medføre, paa naturlig Maade kan omsættes i forøget Produktion og Forbrug. Hermed være dog ikke sagt, at Driftsreserven helt bør lades ude af Betragtning ved Budgetteringen for det kommende Aar. Den Omstændighed, at denne Reserve er til Raadighed, berettiger til, for at bruge det ærede Medlems Udtryk, at man med nogenlunde Sindsro kan lægge et mere optimistisk Skattebudget, end Tilfældet ellers vilde være.

Det ærede Medlem Hr. Hassing-Jørgensen fremsatte i sit Indlæg først forskellige regnskabsmæssige Betragtninger, som jeg skal knytte nogle Bemærkninger til. Det ærede Medlem anførte, at det aldrig har været Meningen med Møntregalet, at Staten skulde tjene Penge paa Udmøntningen, hvorfor den cirkulerende Mønt bør opføres som et Passiv i Statens Regnskabsstatus, medens Omkostningerne til Udmøntningen føres til Udgift paa Driftsregnskabet og Statens Fortjeneste saaledes indskrænkes til Rente af den cirkulerende Mønt. Dertil er at sige, at det ved Møntsystemskiftet i 1875 blev almindeligt anerkendt, at Retten til Udmøntning af Skillemønt var en Indtægtskilde for Staten, hvilket ogsaa har fundet Udtryk deri, at Møntregalet i praktisk talt hele Perioden siden da har givet